

In combat per la història: Ernest Lluch (1937-2000)

Si, com creiem, la Història és un diàleg entre present i passat, construït sobre la curiositat intel·lectual i fonamentat les dades que ens aporta la documentació, la tasca del professor Ernest Lluch resulta particularment emblemàtica. La seva obra respon a les preguntes que tot gran historiador ha de formular-se –qui som?, d'on venim?, i a on volem anar? Però Lluch, mai no va tenir por de plantejar les seves qüestions, destaca sobretot per la claredat i precisió de les seves respostes lúcides i intel·ligents, que són el fruit, alhora, d'una personalitat independent, d'una gran capacitat de lectura i de treball i d'una lluita constant contra els tòpics i la mediocritat.

La seva tesi doctoral *El pensament econòmic a Catalunya (1760-1840)* (Ed. 62, 1973) va retratar la generació d'empresaris i pensadors que va posar les bases de la Revolució Industrial al Principat. Si Pierre Vilar va descriure els fonaments materials d'aquell renaixement (a Catalunya dins l'Espanya moderna), Ernest Lluch va explicar-ne els fonaments intel·lectuals. Així, la seva obra contraposa la doctrina del despotisme il·lustrat borbònic i espanyol amb la tasca del nucli aplegat al voltant de la Junta de Comerç de Barcelona, que predominava, ja a la segona meitat del XVIII, un plantejament de tipus mercantilista, urbà i industrialista.

La seva tesi doctoral *La via valenciana* (Premi Joan Fuster 1975, Ed. 5, Tres i Quatre, 1976), fruit dels seus anys de docència a València, planteja el contrapunt valencià d'aquesta evolució. Per a Lluch, el model del País Valencià, capitalista i agrari alhora, se va desviar a mig camí de la industrialització del Principat i dels esquemes tradicionals d'altres zones de l'estat espanyol. La no-industrialització valenciana del XIX hauria estat el resultat de la situació negativa d'una aristocràcia conservadora en economia i

espanyolista en política. Per sota d'una classe dominant acomodaticia, però, destacaria un segment de petits agricultors i empresaris, que haurien posat les bases històriques de la industrialització dels anys 60 del segle XX.

A l'article "Camaralisme, Corona d'Aragó i 'partit aragonès' o militar" (*Recerques*, 26, 1992), Lluch va buscar

La tasca del professor Ernest Lluch resulta particularment emblemàtica.

les arrels de les noves actituds político-econòmiques de la Corona d'Aragó de la segona meitat del segle XVIII en el corrent de pensament alemany anomenat cameralisme –partidari de la racionalització de l'administració i de les finances, de la defensa d'un paper actiu de l'estat en el desenvolupament econòmic i d'una certa secularització. El punt d'arrencada d'aquest canvi d'actitud hauria estat la cort de Viena, on es va exiliar una bona part de l'elit catalana després de la derrota de 1714, i on va formar-se una nova generació que, en part, retornà a la Península Ibèrica en els decennis següents.

En l'obra de síntesi *La Catalunya vençuda del segle XVIII. Foscors i clarsors de la Il·lustració* (Eds. 62, 1996)

Lluch va fer veure la vigència de

l'austriacisme –i del seu model d'estat confederal i parlamentari– entre les generacions de catalans forjades en la llarga postguerra que seguí a aquella derrota. Per a Lluch, la divuitena centúria no va ser un període políticament i culturalment mort. Ben a la inversa, l'austriacisme persistent dels territoris de la Corona d'Aragó no va ser mai un exercici de nostàlgia. La seva modernitat es palesa en l'emmirallament en els models dels Països Baixos i Anglaterra, estats on el capitalisme avançava de la mà d'un model polític liberal i representatiu. Aquest discurs es reprendria amb força en els orígens del catalanisme polític, ja entrat el XIX.

A l'*Alternativa catalana (1700-1714)* (Eumo ed., 2000) Ernest Lluch retornà sobre aquestes idees, tot resseguint dos casos emblemàtics –el teòric navarro-aragonès Juan Amor de Soria i el polític Ramon de Vilana Perlas, marquès de Rialp–, que van exercir importants responsabilitats de govern a la Barcelona de l'arxiduc Carles I, després, a l'exili vienès.

Per a Ernest Lluch, l'estat espanyol contemporani arrencà d'un dèficit inicial: la derrota, en la nostra primera guerra civil (la Guerra de Successió), del model confederal, pactista i modern que defensà l'austriacisme. O, el que és el mateix, la victòria d'un esquema unificador, absolutista i d'Antic Règim, que encapçalaren els Borbons. La Revolució liberal consolidà i perpetuà l'error. La tesi del Lluch historiador confirmava, doncs, l'opinió del Lluch polític. La convivència hauria de passar per esmenar l'error inicial, per encaixar Drets històrics i constitucionalisme útil –és a dir, no dogmàtic–, el títol que recull una de les seves darreres iniciatives històrico-polítiques. Tant de bo el temps li acabi donant la raó.

Agustí Alcoverro